

# Tõsised teemad

Tervisloomusemüüsi (Lai 29) positsioon "Inimene. Tervis. Perekond". Avatud 11-18

**Eesti Ajaloomuseum** (Pikk 17). Püsiekspositsioon Eesti ajalugu esiajast kuni 19. saj alguseni. Avatud N-T 11-18

**Maarjamäe loss** (Pirita tee 56). Püsiekspositsioon Eesti ajalugu 19. saj II poolest kuni 1950. aastani. Avatud K-P 11-18

**Samm-galerii** (Vabaduse väljak 6). Pille Kängsep, Galina Gaidukova, Astri Müül. Nahkkostüümid. Keraamika. Siidimaal. Kuni 16. jaan.

**Eesti Rahvusraamatukogu** (Tõnismägi 2)

**uus** Peanäitusesaal: Lehise juubelinäitus (nahakunst). Kuni 29. jaan. 6. korruse trepigaleriis Eduard Järve mälestusnäitus (1899-1940). Kuni 30. jaan. 7. korruse lugemissaalis Näituste projekt Sajandi 100 suurkuju: kirjamehed (prosaistid, luuletajad, esseistid, tõlkijad, filosoofid, keeleeuendajad. Kuni 21. veebr.

**lõpeb** **A.H. Tammsaare muuseum** (Koidula 12a). Ungari kunstnike Peter Balazs Kovacsi ja Peter Tõkey temperamaalide näitus. Kuni 11. jaan. Avatud K-E 11-18, T suletud.

**La Galerie Passage** (Narva mnt 15). Maalikunstnik Ester Roode isikunäitus.

**lõpeb** **Kastellaanimaja galerii** (Roheline aas 3). Mari Roosvalt maalinäitus Märk. Kuni 10. jaan. Avatud K-E 11-18, T suletud

**lõpeb** **Eesti Loodusmuuseum** (Lai 29). Jõulunäitus. Kuni 10. jaan.

## TARTU

**Tartu Kunstimuuseum** (Vallikraavi 4). Eduard Wiiralt graafika. Johannes Uiga. Kuni jaan. 1999

**Kivisilla pildigalerii** (Raekoja plats 18). Konrad Mägi - 120. Michelangelo "Viimne kohtupäev". Kuni jaan 1999. Avatud K-P 11-18 (reedel näituse külastamine tasuta)

**lõpeb** **Tartu Kunstimaja** (Vanemuise 26). Tartu kunstnike aastalõpunäitus "Foorum". Kuni 11. jaan. Avatud K-E 12-18

**Eesti Rahva Muuseum** (J. Kuperjanovi 9). Püsinäitus Eesti. Maa, rahvas, kultuur. Portselannukud. Izmakomid. Kuni 14. veebr. Stiilne mööbel. Kuni 7. veebr. Avatud K-P 11-18, iga reede pääsmevaba. Info tel (27) 421 311 ja <http://www.erm.ee/>

## PÄRNU

**Chaplini kunstikeskus** (Esplanaadi 10). Pärnu Mudaravilas Kaljo Põllu maalinäitus "Kolmas Silm". Avatud iga päev 9-17. Fotonäitus "Põhjala saared" kuni 9. jaan 1999. Sängis. Lääne-Eesti tekstiile Heinz Valgu erakogust. Vanaema ja tütre tütar. Ellen Hanseni ja Aet Ollisaare vaibanäitus. Kuni 14. jaan 1999. V Rahvusvaheline installatsiooninäitus. Jõulupuu 2000. Kuni 9. jaan.

**uus** - uus näitus **lõpeb** - kohe lõpeb

**R**eedel esietendub Estoonias pöörane operett: Antiik-Kreeka kerge-meelsus ja kõikelubavus, Offenbachi särav muusika, tänapäeva eesti elu tögav huumoripipar. Prantslase Jacques Offenbachi kergemeelselt niibe operett "Ilus Helena" Vana-Kreeka jumalatest esietendus 1864. aastal Theatre des Variete's ja tekitas Pariisis tohutut elevust. Lavastaja Neeme Kuningas on toonud tollal pariislasi šokeerinud teksti Eesti oludesse, kirjutanud ise laulude vahel esitatava proosateksti. "Ainet pakuvad pangandus ja põllumajandus ju piisavalt," kommenteerib Kuningas.

On vana teema, et hinnata oskame vaid seda, mis käest lastud. Selles operetis on manduval Kreeka ühiskonnal kaotada nende ainus väärtus – maailma kauneim naine Helena. Et ta aga ise enda võrgutamisele ja äraviimisele kaasa aitab, on nii Kreeka kui ka Eesti ühiskonna moraalituse peegel. Kui kaugele võib ulatuda valitseja naiivsus või ohvrimeelsus? Naisevallutaja Parise poolt ära ostetud ülempreester laulab kuningale kõrva, et jumalanna Veenus on nakatanud Kreeka hirmsa töve – moraalitusega, ja selleks, et päästa tuhandeid mehi, peab kuningas ohverdama oma naise. Andma ta Veenuse saadikule, kes on aga ümberkehastunud vigurivänt Paris. Tuntud dilemma kohustuse ja isikliku õnne vastuolust iroonilises kõverpeeglis. Kõik teose tegelased on kuidagi naljakad ja vildakad. Viini operetide halearmast lugu rikastest ja ilusatest siin pole.

Peaaegu igas operetis on tegela-

**Jacques Offenbachi operett "Ilus Helena"**  
**Lavastaja:** Neeme Kuningas  
**Muusikaline juht:** Erki Pehk  
**Kunstnik:** Jaak Vaus  
**Helena:** Tiit Laur, Pirjo Levandi  
**Paris:** Rauno Elp, Aare Saal  
**Teistes osades:** Väino Puura, Tarmo Sild, Rostislav Gurjev, Ivo Kuusk, Mati Vaikmaa, Margit Saulep, Vaike Kiik, Voldemar Kuslap, Hans Miilberg  
**Esietendus: 8. jaanuaril Estoonia teatris**

**Esietendus**

ne, kes, ajaleht käes, publiku rõõmuks päevasündmuse kommenteerib. Offenbachi operetid on aga eriti poliitilised, kahemõtteline sõnademäng ja terav sarkasm annavad muusikateatri kohta tavatu elamuse. Kui Neeme Kuningal tuli ühe prantsuse lavastajaga juttu julgustükist Offenbach Eestis lavale tuua, ütles too: "I hope, it's crasy enough". Nii et lahjalt või muuseumlikult pole sellist lugu mõtet teha. "Ilusa Helena" Eesti variant ei peaks aga siiski publikust viha- või rõõmupisaraid välja kiskuma: kedagi Toompealt otse lavale toodud ei ole, paralleelid on üldisemad ja aimatavad.

Kunstnik Jaak Vausile on "Helena" 177. lavakujundus ja viies muusikateatritöö. Kõik muusikalavastused on tehtud koos Neeme Kuningaga. Seetõttu on nende meeste koostöö ka ideaalilähedane: nagu pingpongimäng, ühelt tuleb mõte ja areneb kohe edasi teise kujutluses. "Laome etendus nagu tellistest sein, kord ühe kivi, kord teise," räägib kogenud

## Sisukokkuvõte

Hoolimata oma kuninglikust seisusest käis Trooja prints Paris lambakarjas. Kord ilmusid tema ette kolm kaunist jumalannat, kaasas kuldne õun, millele kirjutatud: "Kõige ilusamale". Nad palusid iluasjade tunnustatud eksperti Parist endile vahekohtunikuks, selgitamaks, kes on neist kolmest kõige kaunim. Võistlejannad pakkusid noormehele vastutasuks kõike, mida mehed üldse hindavad. Paris ulatas õuna Venusele, kes pakkus talle maailma kauneima naise armastust.

Kauneim naine oli Helena, Leda ja Zeusi tütar. Parisel ei tulnud kaua oodata – Venus läkitas noormehe Spartasse. Kavalate manipulatsioonide tulemusena saadeti Helena abikaasa kuningas Menelaos Kreetaa saarele ja Paris võlus kaunitari ära. Kui Menelaos koju jõudis, oli Helena röövitud. Nüüd kutsus kuningas kogu Kreeka enesele appi, et ühise suure sõjaretkega minna päästma Helenat ja muuta Trooja rusuhunnikuks.

teatrikunstnik. Trupp on kunstnikuga eriti rahul. "Nii palju õhku ja sära on laval," tänasid lauljad pressikonverentsil Jaak Vausi. Etenduse värvid on tumepunane, kuldne ja külm sinine. Vausi sõnul on see muusikast tingitud ja läbimõeldud värvigamma, mis ei peagi olema saalis nii üheselt loetav. Sinine on näiteks kauguse ja Euroopasse mineku värv. Paris ja Helena on esimesed kreeklased, kes Euroopasse lähevad ja eks meilgi ole see tee jalge all...

Operetitruup toonitab kui ühest suust, et nii keerulise opereti kui "Ilus Helena" välja toomiseks pidi tegema vaat et rohkem tööd kui mõne pealtnäha raskema ooperi

jaoks. Kui aga ooperi tegemisel elavad tegijad läbi oma kangelaste traagilist saatust, siis Offenbachi opereti prooviperiood pakkus näitlejatele tohutult lõbu. "Osa teksti sündis proovisaalis tänast ajalehest," naeravad tegijad. "Eks seal ole vastust ka," lisab näitejuht Helgi Sallo. "Operetilaval lahatakse möödaminnes keerulisi ühiskonnaprobleeme."

Näitlejad olid enne esietendust tavatult elevil – kuidas publik loo vastu võtab. Tegemist on erakordselt julge ettevõtmisega – Estonia lauljate fantaasiat pole selles plaanis enne proovile pandud.

HEILI VAUS



Korrumpeerunud Kreeka ühiskonnas on ka ülempreester (Ain Anger) äraostetav ja mõjutatav. Pildil vallatlemas hetääridega.

Harri Rospu

## teater

### TALLINN

**Rahvusoper Estonia**, Estonia pst 4

**Luikede järv.** P. Tšaikovski ballett. Dirigent J. Alperthen, tantsivad K. Kõrb ja V. Jansons. 9. jaan k 19

**UUS** **Ilus Helena.** J. Offenbachi operett. Dirigent E. Pehk. 10. jaan k 14 ja 16. jaan k 19

**Nabucco.** Verdi ooper. Dirigent P. Mägi. Peaosades J. Zahharov, I. Kuusk, M. Palm, S. Jonaityte (Leedu) jt. 13. ja 15. jaan k 19 ja 17. Jaan k 14

**Giselle.** A. Adami ballett. Peaosades K. Kõrb ja V. Samodurov (St Peterburg). 14. jaan k 19

**Armastuse muinasjutt.** A. Bournonville'i ballett. Dirigent N.-L. Reintamm. Peaosades H. Pundonen, V. Nikolajev, J. Jekimov. 16. jaan k 12

Kassad avatud iga päev 12–19. Tel 6 260 215, 6 260 214. Piletid müügil kuu aega ette, tellimine hooaja lõpuni E-R 10-16 tel 6 260 260, faks 6 260 246.

**Eesti Draamateater**, Pärnu mnt 5

**Võlur Oz.** A. Bradley muusikaline lastenäidend. 9. jaan k 17 ja 10. jaan k 12

**Stseenid ühest abielust.** Ingmar Bergman. 9. jaan k 17 ja 10. jaan k 19 väikses saalis

**Pereringmäng.** Ray Cooney. Lavastaja Ain Prosa. 10. jaan k 19 (reserveeritud) ja 13. jaan k 19

**Armastuse leiutajad.** Tom Stoppard. 12. jaan k 12

**Harjumuse jõud.** Thomas Bernhard. 12. jaan k 19

**Kured läinud, kurjad ilmad.** Eestlase armastusest ja seksuaalsusest. 13. ja 14. jaan k 19 väikses saalis

**Kalmistuklubi.** Ivan Menchell. 14. jaan k 19

**UUS** **16. jaanuari õhtu.** Ayn Randi kriminaalnäidend. 15. jaan k 19 (läbimäng) ja 16. jaan k 17 (esietendus)

**Kunst.** Yasmina Reza komöödia. Jr. 15. jaan k 19 väikses saalis

**Mao fee kalju peal.** Torgny Lindgreni draama. 16. jaan k 17 väikses saalis

**Tallinna Linnateater**, Lai t 23

**Lõpeb Tere.** Jaan Tätte jõuluetendus lastele. 9. jaan k 11 ja k 14 (viimast korda)

**Reserveeritud etendus.** 9. jaan k 18

**Arkaadia.** Tom Stoppard. 11., 12. ja 16. jaan k 18

**Naine merelt.** Hendrik Ibsen. 13. jaan k 18

# kerglases operetis

# kerglases operetis



Soome tantsukunstnik paneb eesti mehed kreeka *syrtakit* tantsima.  
Rauno Volmar

## Lavastaja Neeme Kuningas

Tegin nelja ja poole tunnili-  
sest operetist  
kontsentreeri-  
tuma variandi. Rohkem ruumi jäi  
muusikale ja laulule. See oli mul  
esimene kord nii põhjalikult teks-  
tiga töötada. Olen varem tõlkinud,  
aga mitte lausa ise teksti kir-  
jutanud. Offenbachi operetis on  
aga nii palju frivoolsust, kerge-  
meelset nilbust ja sõnademängu,  
et see peab olema nüüdisaega too-  
dud. See "Ilus Helena" toimib ai-  
nult siin Eestis, see on operett  
meie elust.

## Tantsu- seadja Juhani Rytkänen

Olen näinud  
selliseid ope-  
rette, kus koor ja solistid seisavad  
paigal. See on hirmus. Estonia  
lauljad liiguvad kergelt. Salonglik  
ja operetlik pole eestlasele võõras  
– olen saanud lauljatelt palju häid  
mõtteid. Koostöö lavastajaga oli  
eriliselt loominguiline, ei saanud-  
ki aru, kus lõppes tantsuseade,  
kus algas Neeme töö. Kõike muu-  
deti vastavalt vajadusele ja väga  
sujuvalt.



## Kunstnik Jaak Vaus

"Ilusa Helena"  
kujundus pole  
puhtalt ajastu-  
truu. Mulle ei  
meeldi teha pä-  
rist puhast  
ajastut – see paneb lavastaja fan-  
taasia kinni. Oleks ka tobe, kui  
kõik Estonia mehed hüppaks la-  
val püksata ringi, karvaste säärt-  
tega, sandaalid varba vahel.  
Pükse kandsid tollal Kreekas vaid  
barbarid ja alamrass. Antud lava-  
kujunduse juures hindan mängu-  
lisust, olustikulised taudad on  
igavad. Kunstnikutöö on haarav  
siis, kui saab kujundada at-  
mosfääri, mängida pöördlava ja  
valgusega. Estonia tehnilised  
võimalused on aga väga napid.



## Dirigent Erki Pehk

Koomiline oo-  
per või operett  
"Ilus Helena"  
seab osatäitja-  
tele ooperlikud  
nõudmised. Et  
see aga paistaks saalist kerge ja  
lihtne, tuli väga palju tööd teha.  
See on topeltraske: kõigepealt üle-  
tada ooperlikud ülesanded ja siis  
teha see kergeks ja operetlikuks.  
Tavalist ooperit oleks olnud liht-  
sam teha.



Tallinna Linnateater, Lai t 23  
Lõpeb Tere. Jaan Tätte jõuluetendus las-  
tele. 9. jaan k 11 ja k 14 (viimast korda)  
Reserveeritud etendus. 9. jaan k 18  
Arkaadia. Tom Stoppard. 11., 12. ja 16.  
jaan k 18  
Naine merelt. Hendrik Ibsen. 13. jaan k 18  
Habras tasakaal. E. Albee. 14. jaan k 18  
Sherlock Holmes ja Doktor Watson. A.  
Conan Doyle. 15. jaan k 18  
Ristumine peateega. 15. jaan k 19 Halja-  
la Rahvamajas  
Onu Teodor, kass ja koer. Eduard Us-  
penski/ Peeter Tammearu kogupereeten-  
dus. 16. jaan k 11  
Kassa (Lai 23) avatud E–R 12–18. Info ja  
tellimused tel 6 411 174

Vanalinnastudio, Sakala 3  
Uinuv kaunitar. Lasteetendus. 9. jaan k 16  
Päikesepoisid. N. Simon. 10. jaan k 12  
Täitsa lõpp. G. Feydeau. 13. ja 15. jaan k  
19  
Victor. R. Vitrac. 14. jaan k 19  
12 tooli. 16. dets k 19 (lisaetendus)  
Info ja tellimused E–R 10–16 tel 6 604 500.  
Piletid müügil Sakala Keskuses E–L  
14–19, P tund enne etenduse algust

Salong Teater, Kaarli pst 9  
Kilplased. Lasteteater Trumm etendus. 9.  
jaan k 13  
Töö ja armastus. Tõe ja õiguse I osa  
põhjal. 9. jaan k 19  
Padakonnavaada. Lasteteater Trumm  
etendus. 10. jaan k 13  
Jevgeni Onegin. A. Puškin. Kerglane  
draama kahes vaatuses. 10. jaan k 19  
Ema Gourage ja tema lapsed. 12. jaan k  
19 (eesietendus), 15. jaan k 19 (esieten-  
dus); 16. jaan k 19  
Bremeni linna moosekandid. Lastetea-  
ter Trumm etendus. 16. jaan k 13  
Info ja piletite ettelimine tel 453 875.  
Kassa avatud 10–17

üsus – esietendus  
lõpeb – viimane etendus

## MAGASIN

Väljaandja Eesti Päevalehe AS  
Narva mnt 13, Tallinn EE0001  
Tel 6 144 264; faks 6 144 334  
e-mail mail@epi.ee  
Toimetus: Romi Erlach,  
Andres Laasik,  
Ilona Martson, Aarne Seppel  
Tellii Pühapäevaleht:  
tel 6144 444